

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Expedita Juris Divini, Natvralis, Et Ecclesiastici Moralis Expositio

Tamburini, Tommaso

Coloniæ Agrippinæ, 1665

De Insinuatione Donationis Cap. V.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40132

4. Sic ergo in casu nostro; si juro, me tibi donare omnia bona, tam Donatio, tum Juramentum huic Donationi adhaerens, in valida, per omnes communiter Doctores sunt, quia luit de re peccaminosa, saltem venialiter, de quaere contra bonos mores.

Verum, si jurem, non revocare ejusmodi donationem jam factam, putaverunt modo Delugo, alique, valere juramentum, nec posse amplius saltem ex virtute Religionis revocari, quia (inquiunt) est de re, quae sine peccato servari potest, cum leges prohibeant quidem donationem omnium bonorum, sed non praecipiant, ut illa revocetur, vel non revocetur: sed solum permittunt, ut possit donans revocare, si velit, quam permissionem a se per juramentum abjicere, nec peccatum est, nec contra Leges, &c.

5. Verum signatè dixi (*putaverunt Delugo, alique*) me enim sic philolophari juvat. Sicuti non valet juramentum de re mala, ita nec valere debet juramentum, per quod persistatur in eadem re mala; ergo, si donatio omnium bonorum, ideo non valet, quia est de re prodiga, atque adeo de re peccaminosa, eodem modo valere non debet juramentum de persistendo, seu de non revocanda ejusmodi donatione, quia est velle persistere in re prodiga, seu continuare culpam prodigalitat: sicuti, si te injustè eijcerem in exilium, & deinde jurarem, me nolle te, cum possim, ab exilio revocare: & sicuti, si donarem legitimam mei filii extraneo, & postea jurarem, illam à dicto extraneo me revocare nolle, cum possim.

6. Est igitur res accuratè perpendenda, & sic univèrsim (pro similibus juramentis de non revocando) distinguendum. Quoties non revocare, malum non est, toties juramentum de non revocando valet, & est observandum. Quoties vero non revocare, malum est, toties, sicuti non valet, nec observandum est juramentum de eo malo patrandò, sic non valet, nec est observandum juramentum de non revocando, quia utrobique non debet juramentum esse vinculum iniquitatis.

7. Ex hac autem certa regula fit, ut in casu, de quo loquimur, juramentum non valeat, quia persistere cum illa prodigalitate omnium bonorum, & item nolle eam revocare, cum possis, aequè malum est. At in exemplis modo allatis de non revocando Testamento, & de

non revocanda Donatione illius equi, valebit juramentum, observandumque erit, quia persistere in Testamento legitime facto, & in donatione equi, nec malum ex se est, nec prohibitum, & eodem modo, etiam res se habet in pluribus exemplis à me adductis a alibi.

8. Non satisfaciunt ergo nonnulli Iurisperiti, b dum sive absolute concedunt; sive absolute negant, juramentum de hisce similibus valere. Non satisfaciunt (inquam) nam ad pronuntiandam dictam validitatem, vel invaliditatem, semper expendi debet, utrum juramentum cadat in rem aliquo tandem modo, sive in se, sive in ejus perseverantia, malam, an non. Si posterius, est validum, observandumque; si prius, nec validum, nec observandum.

CAPUT V.

De solennitate Donationis, id est, De ejus Insinuatione.

§. I.

Quid sit Insinuatio, & in ejus quantitate Donatione adhibenda

1. **P**ropriam Donationis solennitas à Jure requisita est insinuatio, ut scilicet donatio debeat Judici insinuari, hoc est, manifestari. Ad quod certè satis est, si, vel ipse Donator, vel ejus Procurator, vel ipse Donatarius, ex Donatoris mandato, compareat coram Judice, qui Judex non necessario sedens pro Tribunali (cum hic non sit actus jurisdictionis contentiosae, sed voluntariae) mandet Notario, ut eam manifestationem redigat in actis ad memoriam in futurum.

2. Hanc solennitatem, sine qua Donatio est invalida, leges in vexere, ut à Judice, tanquam à persona agente pro Reipublicae bono, prodigis donationibus moderationem adhiberet. Unde rectè Onnate e advertit, non posse Judicem denegare approbationem ejusmodi Donationis, quando nulla apparet causa negandi, posse autem cum apparet, quia ad hoc instituta est Lex insinuationis, ut prudenter, & sine damno, vel boni communis, vel Tertii, vel etiam ipsius Donantis Donatio fiat.

RITR 3

Quantitas

a Lib. 3. in

Decal. c. 3.

§. sen. 39.

b Ap. Ma-

rium Cu-

telli T. 1.

de Donat.

dije. 2.

particul. 8.

loquentem 8.

de Juram.

apposito

Don Pa-

tris ad fi-

lium.

Quantitas Donationis insinuanda.

3. Hæc sunt clara. Illud explicatione indiget. Nam Jura non requirunt hanc solennitatem pro quacunque modicæ rei Donatione, sed pro ea, quæ nunc post Imperatorem Constantinum & transcendat valorem quingentorum solidorum.

a L. Sancimus §. ult.
c. penult.
L. Siquis pro Redem.
§. penult.
C. de Donat.
b Azor apud Bonac.
d. 3. de cõsr. q. 13. p.
6. n. 3.
c Bonac.
de.

4. Difficultas autem tota versatur in expiscanda mensura, quæ in nostræ ætatis moneta huic summæ quingentorum solidorum correspondeat. Varii varia. Azor b ait unum solidum æquivalere nummo aureo valenti decem & septem Regalibus, seu Juliis Italicis (Julium autem continere tarenum Siculum cum granis item Siculis circiter quinque alibi monui.)

5. Alii apud eundem Bonac. e aiunt, solidum æquivalere quidem nummo auro, sed nummum aureum voluit, continere quatuordecim, aut quindecim Regales, seu Julios, quales sunt Onghari, seu Ziechini Veneti. Unde infert Bonac. ex Molina, & aliis, cum debeat hæc computatio fieri secundum tempus, quo valebant solidi, quando condita fuit hæc lex, infert, inquam, validam esse Donationem sine insinuatione, si sit valoris septingentorum aureorum.

d Delugo d. 23. de Inst. num. 149.
e Onnate de cõtr. rr. 10. d. 30.
p. III.

6 Non longè abest Delugo, d dicens, valorem correspondentem quingentis solidis esse in nostrâ pecunia, septingenta, & tredecim scuta, quæ vocantur de moneta.

7. Onnate e ait, Legem Castellæ quingentos solidos vocasse, & confirmasse, esse quingentos Maravedis de oro; vel quingentos scutos aureos singulos valoris quatuordecim Regalium.

Sed quia pro temporibus diversis (addit idem Onnate) immò & eodem tempore, in diversis locis, varius est valor monetarum, undè, variè ipsarum quantitas correspondet prædictis solidis, ideo non esse mirum, quod Julius Clarus asserat, quingentos solidos antiquos constare summam septingentorum scutorum hujus temporis, Bellarius vero dicat, efficere plusquam mille aureos, Alii autè septingentos, & quinquaginta scutos, Angelus sexcentos, Alciatus octingenta. Denique idem Onnate testatur se observasse in Pervana Provincia, ubi magna vis auri viget, soli-

doe 500. valere duobus millibus scutis.

8. Quid igitur in tanta varietate statuendum nobis? Statue juxta prudentem ejusdem Onnate monitionem, nimirum, meliorem computationem, hæc in re, esse non posse, nisi eam, quam in unaquaque Provincia tener, & observat praxis Tribunalium, quia praxis, & stylus Curia est optimus hujus legis interpret, eique standum, sive congruat cum quingentis solidis antiquis, sive non item. Statue item juxta similem monitionem Bonac. f Consulenda sunt, inquit, hæc in re statuta ejusque loci, & à Causidicis potius, quam à Theologo petenda est consultatio.

9. Sanè Panormi quæcunque Donatio rei immobilis ejuscunque quantitatis insinuari consuevit, tum, ut evitentur lites de ejusmodi quantitate, tum, quia Capitulum 61. Ferdinandi, & Constitutio Comitis Castri §. 2. de quibus mox g mentionem faciam præcipit absolute, & sine limitatione donationes insinuari debere; (& quidem tum in loco, ubi ea sit, tum in loco, ubi sunt bona donata) Cum enim dicta statuta non taxent quantitatem, rectè usus subsequens explicuit quamcunque.

An Donatio non insinuata a tota sit invalida?

10. Inquires Primò, si quis donet sine insinuatione rem valentem x. gr. mille solidos, estnè invalida tota Donatio quoad mille, an solum, quoad id, quod excedit illos quingentos solidos, id est, quoad 500.

Respondeo. Solum quoad excessum. Quare in casu dicto valebit quoad quingentos, non vero quoad alios quingentos. Ratio hujus rei nulla alia est, nisi, quia ita expressè definitur in Jure. h

An Donatio non insinuata, sed juramento firmata sit valida, & revocari non possit, colligi potest ex supra dictis in simili.

Donata sine Insinuatione.

11. Inquires Secundò. Excessum supra quingentos solidos modo explicato mihi sine insinuatione donatum, possumne retinere in foro conscientia?

Respondeo posse, donec à Donatore recuperata sit.

petatur modo, quo dixi nuper de Donatione omnium bonorum. Ipse autem semper poterit repetere, si voler, etiam si sciat, nullam in Donatione irrepsisse fraudem, vel vim, quia hanc facultatem illi Leges concedunt. Possit Donatorem cedere huic Juri, ut scilicet valeat sua Donatio sine Insinuatione saltem in foro conscientiae, significant nonnulli Doctores apud Dianam.

§. II.

Quarum Donationes, quamvis excedentes 500. solidos non indigent Insinuatione?

1. Primò, Donatio facta causæ piæ (inter piæ esse numerandam causam redimendi captivos, dubium tibi nesci) ita communiter Doctores apud Dianam.

2. Secundo, facta Principi summo, vel facta à Duce Militibus de rebus mobilibus.

3. Tertio, Donatio facta in Remunerationem.

4. Quarto, facta ob causam. Et quidem Donationem Patris, atque, ex meliore sententia, etiam Matris, factam Filio contemplatione Matrimonii ejusdem Filii, esse ob causam, diximus alibi. Quare hic consequenter dicendum Insinuatione non indigere ex vi Juris communis.

5. Ac nota, Donationem extranei factam alicui, etiam contemplatione Matrimonii non esse ex causa, sed prorsus liberalem, quia est voluntaria, & non procedens ex radice necessitatis, cum extraneus non obligetur curare Matrimonium alterius. Lege de hoc latè Marium Cutelli, & atque adeo certum est, semper hanc extranei Donationem esse modo supradicto insinuandam.

6. Dixi (ex vi Juris communis) nam in Jure nostri Regni Siciliae communiter nostri Doctores docent, Donationem Patris, vel Matris filius factam, etiam ob Matrimonii causam, debere insinuari; id enim præcepit Capit. 61. Regis Ferdinandi, & novissimè constitutio Comitis Castri e paragraph. secundo. Sed refragatur nihilominus idem Cutelli f. contendens dictum nostrum Jus municipale aliud intendere, non autem necessi-

tatem Insinuationis. Illum adi, si tibi est otium; monitus tamen à me, ut Insinuationem prædictam ne negligas, tum, ut lites, quantum abrumpere potes, abrumpas, tum, quia praxis nostri Regni dictum Capitulum Ferdinandi, dictamque Castri Constitutionem, ad literam, observat, ut paulò gante dicitur. *g. Sup. §. 1. n. 9.*

7. Quinto Donatio causa mortis.

8. Sextò, Donatio, qua uxor sua bona donat viro in dotem.

Id, quod Diana h. extendit etiam ad h. Diana sponsalitiæ largitatem: sed hæc ex Jure p. 8. r. 6. communi, nam in nostro municipali Jure ref. 47. idem dicit, quod dictum est modo numero sexto.

9. Septimò, Donatio bonorum, quæ Religiosus secum affert ad Monasterium, dum professionem emittit.

10. Hæ septem Donationum Classis validæ sunt sine Insinuatione, ut habent Jura Civilia, & docent communiter Doctores, quorum multi citantur à Diana loc. cit. Ratio autem Primæ est, quia Legislator Civilis non potest leges condere in detrimentum operum bonorum.

11. Ratio secundæ est, quia Donatio facta Principi, vel à prædicto Duce excipitur ab insinuatione in dicta L. Sancimus.

12. Ratio Tertiarum est, quia Remuneratoria, in rigore, non est pura Donatio, ut supra indicavimus Capit. secundo, paragr. secundo, nu. secundo. Undè Donationes reciproca, seu colligata inter fratres, de quibus dixi cap. 4. paragr. secundo, numero septimo. Si fiant in recompensationem, ut ibi explicuimus, non indigent insinuatione, indigent vero, si fiant absolute, & independentes, quia illæ non sunt puræ Donationes, hæc autem sunt.

13. Hæc etiam reduco Donationem, qua Filius moderatum aliquid donat Patri, ob emancipationem; ejusmodi enim Donatio remuneratoria est; Filius enim accipit à Patre Beneficium solutionis à Patria potestate. Pater autem accipit beneficium, non amplius alendi filium. Sed cur hæc Beneficia invicem non compensentur, & consequenter, quod datur, quamvis propter ipsam emancipationem, cur non dicatur pura Donatio indigens insinuatione? Sanè ita cum Pipello tenere videtur.

detur Molina citatus, sed non exceptus à Delugo. *a*

a Delugo d. 23. de iust. num. 162.

14. Ratio Quartæ est, quia non est pura Donatio ea, quæ sit ex causa, nam Donatio, g. quam alicui facis, ob obsequium, seu laborem pro te impensum, vocari non poterit liberalis, seu pura.

15. Huc reduco Donationem factam ad reparandam domum, quæ ruina, vel ex igne destructa est, dummodo donata ad illum solum usum expendatur. Ratio est, quia reparatio domus causa legitima est, cum ad bonum publicum faciat, reparari domus, & ita decernitur in Jure. *b*

b L. penul. C. de Donat. Jul. Clar. g. 17.

Ratio Quintæ est, quia Donatio causa mortis, ut supra vidimus, potius est ultimæ voluntatis dispositio, quam Donatio. Esto aliqui cum Julio & Claro dicant, Donationem causa mortis indigere insinuatione, quod certè etiam probabile est.

16. Ratio Sextæ, & Septimæ est, quia illæ non sunt Donationes, nam sunt quid consequens ad personam, &c.

Sed quid Primò, de remissione debiti?

Respondeo, distinguendo, nam remissio debiti juris acquisiti, si excedit prædictam summam, sub pœna nullitatis est insinuanda. At vero remissio juris acquirendi non est necessariò insinuanda. Ratio est, quia illa æquivaleret Donationi, non autem hæc, quæ solum est non acquisitio. Nam propterea Confessio, qua, dote non soluta, fateatur Marius, solutam esse, indiget insinuatione, quia est remissio juris acquisiti.

17. Quid Secundò, de Donationibus pluribus facta?

Respondeo, si Donatio pluribus facta simul, eodemque tempore fiat, invalida est quoad excessum, si non insinuetur, etiam si Donator dicat, se facere diversas Donationes quia adhuc est Donatio excedens, idem dic, si ejusmodi Donatio sit diversarum rerum, ut, si quis donaret equum, prædium, vel stem, quæ quamvis singulæ non excedant, excedunt tamen simul junctæ. Relege *L. Sancimus*, ubi Legislator Donationem pluribus factam insinuationi subjectam vult, & meritò, quia sic depauperari etiam facile quis potest.

18. At verò, si successivè fiat pluribus, insinuatione non indiget, quia tunc verè sunt multæ Donationes, quarum nulla, ut supponimus, excedit summam quingentorum soli-

dorum. Lege Molinam, *d* & Rebellium, *e* & Molin alioque apud Dianam *f*

19. Hinc si quis donet Censum, qui uno anno non excedit quingentos solidos, excedit autem unitum cum aliis annis, si quis, inquam, donet ejusmodi Censum exigendum per multos annos, sed solum durante vita Donatarii, vel ipsius Donatoris, non indiget insinuatione, quia sic censentur multæ Donationes distinctæ; cum enim vita possit durare solum per annum, modica judicanda est Donatio, quæ sit certa, quæ autem correspondet aliis vitæ annis, cum sit incerta, non est censenda vera donatio.

Contra vero, si quis donet eundem Censum exigendum à Successoribus Donatarii, & solvendum ab hæredibus Donatoris, ut etiam si quis donet eundem Censum determinando tot annos, quibus pensiones Censu excedant quingentos solidos, indiget insinuatione, quia tunc donatio præsumitur esse facta per modum annui. Ita clarè decernit dicta *Lex Sancimus §. ult.*

20. Quid Tertio, si contra, hoc est, si multi v. gr. decem, aliquid mihi donent, quorum singulorum donatio non excedat, omnium vero excedat summam 500. solidorum?

Respondeo. Onnate *g* sic distinguit. Si ii decem, communicato consilio, donent uni tibi, insinuatione opus esse, quia est una Donatio. Si vero singuli per se donent, insinuatione opus non esse, quia sic, sunt plures Donationes. Hæc Onnate, nullam rationem, nec auctoritatem ullam afferens. Non est igitur approbandus, nisi fortè loquatur de Donatione facta à multis, qui constituunt unam personam moralem, ut, si Universitas, Civitas, Capitulum donaret; tunc enim esset verè una Donatio. Quod autem, si secus intelligatur, approbandus non sit, patet, quia intentio Legis est moderari effusas largitiones, hoc est. prodigaliter ex parte Donantis. At

quæ est visio est, si mille v. gr. homines, communicato consilio, donent tibi singuli ex propriis bonis solidum unum?

***